

Izhaja vsak petek dopoldne. Izdaja konsorcij Malega lista. Naslov: Mali list, Trieste, cesta contro 87. — Urad: via Imbriani 9-III.
Odgovorni urednik: dr. L. BERČE.
POSAMEZNA ŠTEV. 30 STOTINK.
NAROČNINA za celo leto 10 L., pol leta 5 L., četrta leta 3 L. - IZVEN ITALIJE celo leto 24 L., pol leta 12 L., četrta leta 5 L.

MALI LIST

TEDNIK ZA NOVICE IN POUK.

CENA OGLASOV IN OBJAV

Za 1 cm, višine v 1 stolpec

Pri skrajnem vzdihu 100% na

LICEJSKA KNJIZICA v. 1. Po

LJUBLJANA (JUGOSLAVIJA)

na primeren popust.

Mali koledar.

Petak, 12 avgusta: Klara; Hilarija (Veselka). — Sobota, 13.: Hipolit in Kaisjan. — Nedelja, 14.: Evzebij; Anastazija. — Ponedeljek, 15.: Vnebovzetje Marije D. (Veliki Šmaren) — Torek, 16.: Joahim; Rok. — Sreda, 17.: Hiacint, Julijana; Emilija. — Četrtek, 18.: Helena (Jela). — Petek, 19.: Julij. — Sobota, 20.: Bernard; Samuel.

MALE NOVICE.

Slava Bricev po svetu.

V mesecu juliju so priredili v Frankfurtu mednaroden pevski nastop, ki so se ga udeležili najboljši zbori vseh narodov. Prvovrstno je nastopal in žel velik uspeh pevski zbor «Kolo» iz Zagreba pod vodstvom briskega domaćina g. Srečko Kumara. Nemški, francoski, angleški in drugi listi ne morejo dovolj pohvaliti zboru in povodovje. In to so sodbe mednarodnih strokovnjakov.

Poroka.

Priznani naš kipar Fran Goršč se je te dni poročil z gospodično Maro Kodričevou, učiteljico. Mlademu paru čestitke in voščila!

Slovenski umetniki na Reki.

Dne 7. avgusta se je otvorila umetniška razstava na Reki. Od slovenskih umetnikov sta razstavila svoje dela Kos in Kralj.

Poitaljančenje priimkov.

Prefekturska komisija za spremembu priimkov je imela več sej. Ta komisija ima dve nalogi. Prvič sprejema prošnje tistih oseb, ki želijo, da dobi njihov priimek laško obliko. Doslej je prosilo že nekaj oseb, med temi tudi gg. Rodolfo Saversnig (Završnik), Lodovico Freisinger, Beloglavez, Jurza, Zadnik, Clementič. Komisija je določila, da se ti priimki takole spremenijo: Saverni, Frassini, Cobianchi, Giorgiani, Sadini.

En mesec se ti sklepni razstavijo pred občino za morebitne ugovore, potem počaka prefektura še 15 dni, nakar izide odlok.

Druga naloga komisije pa je, da uradno, to je brez ozira, ali oseba želi ali ne, popravi obliko priimka in vrne priimku prvočno laško, oziroma latinisko obliko. Komisija je tako spremenila priimke Adamič, Adamovich itd. v Adami, Afrič v Afri, Ambrosig, Ambrožič v Ambrosi, Antončič, Antonich, Antonovich v Antoni. Po preteklu postavnega časa izide odlok.

Sedaj se bavi komisija s spremembu plemiških priimkov, da jim da prvočno laško lice.

Arabščina v šoli.

V Tripolitaniji, in sicer v mestu Bengasi, je vlada otvorila višjo gimnazijo, ki je seveda italijanska.

Med učnimi predmeti je tudi arabščina, ki je materin jezik večine domaćinov.

Železnice v Sloveniji.

Zgradba železniške proge iz Rogatca v Krapino je bila oddana neki sarajevski družbi. Razpisana so tudi dela za železnično od Št. Janža do Sevnice. Obe zadevi je spravila v tek Slovenska ljudska stranka.

Nova premogovna žila.

V Rajhenburgu na Štajerskem so delaveci kopali neko jamo. Pri kopanju so zadeli na zelo lepo žilo premoga. Čim globlje so kopali, tem lepši je bil. Domneva se, da bi tam utegnilo biti veliko ležišče premoga. Rajhenburg je nedaleč od Trbovelj in pravico do kopanja bo imela trboveljska družba.

Radič je zanič.

Casnikarji so vprašali drja Korošca, če bo morda tudi Radič prišel v vlado. Korošec je izjavil:

«Stjepan Radič je popolnoma nemogoč v vsaki bodoči vladi. Z njim ne more sodelovati nobena stranka. To je Radič že dovoljnokrat pokazal. On je tako nestalen, da se mu sploh ne morejo zaupati nobeni državni posli. Radič lahko dobi tudi 315 mandatov, ali vlade ne sme dobiti, ker ne more jamčiti, kam bi privedel državo. Dajati Radiču kroglice, se pravi, metati jih v Savo, da odplovajo v Črne morje. Vsaka druga hrvatska stranka more lažje priti v vlado, toda z Radičem na čelu nikoli. O tem sploh ni govorao.»

Hop, Ceftzelj!

Na Francoskem so spet zaprlji komunistovskega tajnika Semarda, ki je z Dodetom vred prišel opoldne iz ječe. Dodě se bolje skriva; pravijo, da je nekje v Belgiji.

Avtomobilска tarifa.

Tržaška občina je odredila, da se z javnih avtomobilov (izvoščkov) sname tablica «Tariffa ridotta», namesto tega pa znotraj voza nabije nova tarifa. Najnižja tarifa je 2 liri (800 m daljave); vsakih 100 m več je 20 stotink. To velja za rdeče izvoščke. Drugi zasebni avtomobili dobe 2 L za prvih 670 m in za vsakih nadaljnih 87 m 20 stotink. Doljčena je tudi tarifa za čakanje in tarifa za prazen povratek iz tržaške okolice.

Dolina ima telefon.

V torek 9. t. m. je bila odprta telefonska zveza iz Doline v Trst. To je za Dolino nov napredek. Prvi pogovor je imel podeštat Radovan s tržaškim predstovom.

Spomin zgubil vsled strahu.

Nedavno so v tirolskih planinah pastirji slišali klice na pomoč. Našli so med skalami in prepadi nekega turista. Z zadnjimi silami se je držal kamna, ki je molel iz stene, truplo pa je viselo nad globokim prepadom. Pastirji so mu vrgli vrv in ga z lastno nevarnostjo ter veliko težavo priylekli na varna tla. Poskrbeli so zanj, kakor gre, a zvedeti niso mogli od njega, kdo je. Mož je od prestanega strahu izgubil spomin.

Naši bratje po svetu.

V Ameriki živi 250.000 oseb slovenske narodnosti, oziroma slovenskega pokolenja.

OPOMBE.

Je, pa ni! Gospod Jelinčič je podal v Edinosti posebno izjavo. Naša trditev, da je svobodomislec in da sruje svobodomiselnina društva, ga je vznemirila. Sklenil je narediti slovesen «autodafé». Povedal je torej in zatrdil, da ni svobodomislec. Toda brž se je pokessal, češ kaj porečeo moji prijatelji, ki pozna moje nazore in moje delovanje, pa se bodo norčevali, da sem pred Malim listom zlezel pod mizo. Zato je prvi izjavil dodal drugo: «Mislim pač svobodno». Torej mož svobodno misli, vendar ni svobodomislec. Društva, katera on sruje, vodi in navduhuje, torej niso svobodomislena, vendar mislijo svobodno, zanemarjajo versko življenje, odvračajo, če tako nanese, svoje člane od nedeljske maše ali drugih verskih dolžnosti, širijo «Naš glas» z grdimi povestmi, nudijo v knjižnicah grde romane, dajo zaslomo plesni strasti, ponagajajo, če tako nene, domačemu duhovniku itd. itd. G. Jelinčič odločno prepoveduje rabo samostalnika «svobodomislec». Zatekli se bomo torej k glagolu ter se izražali n.

pr. takole: «Znani g. N. N., ki svobodno misli, je osnoval tako in tako društvo, ki bo svobodno mislilo....» Ali bomo tu za glagol dobili zaušnico?

Opasilo bo. Ta kratka beseda povzroča skrbi in muke tisočerim. Ta beseda: Opasilo bo v Trebčah tja bo treba iti z ljubico plesat — je Antona Bernetiča zmešala. Da bi dobil denar za ples, je človeka ubil. Za 80 lir je razdejal dve družini in samega sebe še najhuje. Ali se ne bi izplačalo, mladeniči, slovenski, razmišljati nekoliko o ti grozni žaloigri. Kaj je opasilo in čemu je? Kaj je ljubezen in kaj nje namen? Kaj je ples in kakšna njega korist? Kaj je denar in kako peklenska njegova moč? Kaj je človek in koliko je vreden? — Toda vi nimate časa misliti? Opasilo bo, ples je napovedan, obsega vas le ena misel: Plesat moram iti, če se vse potrže..... Tako postane človek suženj. Značajen fant pa lahko reče: «Kaj meni mar, jaz lahko tudi ne grem, jaz naredim, kar mi veleva boljše prepričanje». Ali ni taka samostojnost več vredna ko vsa opasila vkljup?

Postava glede plesov. Končno je izšla postava, ki določa, koliko plesov sme biti v vsaki vasi. Ta postava pa ni izdala vlada, ampak so jo naredili in tiskali edinjavaši. Edinost in Novice so več mesecov obravnavale vprašanje plesov, zadnje Novice pa so priobčile postavo.

Tako pišejo po besedi: «Enkrat na leto naj bi imela vsak vas ples». Doslej — hvala Bogu in pametnim ljudem — niti polovica naših vasi ni imela plesa. Od sedaj najprej pa naj bi imela vsaka vas en ples na leto.

Če pomislimo, da imamo duhovnije, ki imajo po 15 vasi, to bo v fari cel holađiro s plesi. Ali nismo skrajna rekli, da je pisanje in moraliziranje o plesih v liberalnih listih samo humbug?

Obsodba ženskega sveta.

Mesečnik ženski svet, ki je najbolj razširjen list med Slovani v Italiji — saj se tiska v 14.000 izvodih — je začel na zelo pretkan način pisati in vzgajati čitateljice v paganskem duhu. S tem izpodkopuje zasebno in javno moralno. Ni čuda, če je zato začel strokovni mesečnik «Zbornik» — ki ima tudi namen, čuvati nad javno moralno —, baviti se z vsebinijo ženskega sveta. Priobčil je študijo, v kateri osoja ženski svet kot kvarljiv in škodljiv list, ker da oznanja svobodno ljubezen, s tem ruši zakon in družino; uči, da imajo umetniki pravico do nemoralne. Članek v Zborniku se konča tako: Ženski svet je za ženstvo nevaren list, ker je brez vsakih verskih načel, ker širi moralno skrajno zmotne in kvarne nauke. Za list ni v toliki meri odgovorno uredništvo, ampak lastniki, ki so v prednjih vrstah tržaškega edinjavaškega kroga.

Avtonomija na Koroškem.

Avtstrijska republika je razdeljena na razne dežele, katere imajo precejšnjo samostojnost in svoje deželne zbere, v katerih se delajo deželni zakoni. Tak deželni zbor je tudi v Celovcu. Znano je tudi, da so na Koroškem Slovenci, ki imajo v Celovcu dva svoja poslanca. V narodnem oziru Nemci budo stiskajo slovensko manjšino. V smislu mednarodnih pogodb je pa republika pravno zavezana, da ščiti narodne manjšine. Zato se pritožbe koroških Slovencev daleč slišijo. To je Nemci prisilno misliti, kako bi kaj ukrenili, da potolažijo evropsko javno mnenje in da odvrnejo od sebe očitek nasilstva. Celovški deželni zbor

Zavod dr. BONCINA-FINETTI
TRST, via Fabio Filzi 23. Tel. int. 48-23.

ŠJATIKE
(ishias, vnetje bedrnih živcev)
v treh dneh zajamčeno.

Zdravi se tudi trganje živcev v rokah in bočih.
Sprejema od 10-12 in od 13-17.

je dobil predlog, naj sklene posebno dejelno postavo o narodni avtonomiji Slovencev na Koroškem. Kaj določuje ta postava, oziroma nje načrt?

1. Narodni kataster.

Ustanovile bi se posebne knjige ali registri po občinah. V te knjige bi se vsako leto vpisali tisti, ki so dopolnili 20. leto in hočajo veljati za Slovence. Vsako leto bi bila knjiga 14 dni odprtja za vpisovanje. Prvikrat se razume, bi se vpisovali stari in mlađi, seveda le tisti, ki bi hotel. Kakor so torej zemljišča popisana v zemljiščem «katastru», tako bi imeli po občinah «narodni kataster», v katerem bi bili popisani vsi zavedni in trdni Slovenci.

Vsi v enem katastru vpisani bi se smatrati kot ena posebna «kulturna občina». Z ozirom na šolske potrebe družili bi se katastri v «šolske občine».

2. Narodni svet.

«Kulturne občine» bi imele svojo zvezo s sedežem v Celovcu. Ta osrednji urad bi se imenoval Narodni svet. Vojskite v Narodni svet bi se vrstile po dejelnem volilnem redu (t. j. kakor se volijo poslanci za dež. zbor). Narodni svet bi imel pravice, gospodarskega in kulturnega značaja.

3. Šolske pravice.

Slovenci bi imeli, razume se, pravico ustanavljati zasebne šole na lastne stroške. Toda novi zakon določa, da bi imeli pravico tudi do javnih šol, katere bi vzdrževala dežela. Po vseh krajih, kjer bi se priglasilo 40 otrok, katerih starši so vpisani v narodni kataster, bi se odprle dejelne slovenske šole. Državni avstrijski zakon sicer določa, da mora biti od ene do druge šole vsaj 4 km daljave, toda to ne bi veljalo za slovensko manjšinsko šolstvo. Lahko bi torej v isti vasi poleg nemške šole stala slovenska.

Narodni svet v Celovcu bi imel pravico, da predлага učitelje v imenovanje. Imenovanje izvrši koroška deželna vladna. Od učiteljev se poleg strokovne organizacije zahteva avstrijsko državljanstvo, vendar ima deželni glavar pravico, da v posebnih slučajih dovoli izjemo.

To je v glavnih črtah osnova zakona o narodni avtonomiji Slovencev na Koroškem. Predlog nudi na prvi pogled dokaj ugodnosti in dokazuje, da so se Nemci mnogo naučili od 1. 1914. dalje. Slovenska stranka pa s predlogom ni zadovoljna, zlasti pa nasprotuje «katastru». O tem pa prihodnjič kaj.

Za vojsko niso vedeli.

Parnik, ki je prišel letos v pristanišče Petropavlovsk na Kamčatki — na skrajnem vzhodu Sibirije —, poroča, da je prišel na svojem potovanju skoz Beringsovo cesto do otoka, kjer o svetovni vojni niso še prav nič vedeli. Zelo so se otočani začudili, da niso več podaniki velikega carja.

Oh, le sovrašta ne!

V 31. številki Malega lista smo objavili članek «Ljudstvu v pouk». Ugotovili smo, kako majhno je za dejanske potrebe število letošnjih novomašnikov. Kot enega glavnih vzrokov, da so duhovniški poklici tako redki, smo pa navedli liberalno vzgojo dijaškega naraščaja. Tudi za to svojo ugotovitev smo morali sližati očitke, da delamo sovrašto. Ako torej človek vidi zlo in pokaže na rano, tedaj dela sovrašto. Če bi molčal in si mislil: kaj meni mar, naj gre vse k vragu — tedaj bi to bila menda ljubezen, sloga in edinstvo.

Kako liberalci misli.

Tolminski kmet, prepojen liberalnega mišlenja, nam je poslal brezimno pismo, katero ima za nas to vrednost, da počažemo na njem uničujoče delovanje liberalnega časopisa, katero dan za dnem pod krinko ljubezni in slogi ponuanjuje naše po naravi tako inteligenčno ljudstvo.

V pismu, ki ga kmet piše, najdemo sledeče pristno liberalne ideje:

1. «Saj ima človek prosto voljo».

Pisec je hotel reči, da kdor hoče, ta gre za duhovnika, kdor noče, pa ne. Če torej fant gre v duhovski stan, nima pri tem nobenega zasluzenja pobožna mati in skrben oče, fantov dušni pastir, dobi profesorji, krščanski prijatelji, ampak fant je šel v lemenat pač zato, ker se mu je tako zahotel. Če pa ne gre v lemenat, nimajo nobene krvide brezverski profesor, brezverske knjige, lahkomiselnici prijatelji, pijača in razuzdanost — ampak zato ne gre fant v bogoslovje, ker noče.

Dobro si povedal, modrijan. Ti si torej prepričan, da bo šel za duhovnika tudi mladenič, ki v brezverskih šolah izgubi vero, v liberalnih društvenih spoštovanje do vere in Cerkve, v beznicah in brlogih poštenje in nedolžnost. Šel bo v bogoslovje — če bo le hotel. Goriški nadškof je bil torej neumen, ko je zidal posebne krščanske šole, na katerih učevneri in bogoljubni profesorji; kjer so fantje pod skrbnim nadzorstvom, da ohranijo poštenje in lepe krščanske navade; škof je mislil tako obvarovati in ohraniti v mladeničih kal duhovniškega poklica; pa si je naložil nepotrebno skrb in stroške; saj bodo tudi z brezverske gimnazije in iz beznic prišli v lemenat vsi tisti, ki bodo — hoteli.

2. «Kdor ima poklic, pride, če pa pride brez poklica, je bolje, da ga ni».

Tudi ta modrost je vredna Salomona. Ali smo morda rekli mi, da naj kdo brez poklica gre za duhovnika? To bi mogel

zahtevati ali odobravati samo liberalci. O tem se torej ni treba prerekati. Toda ti praviš: «Kdor ima poklic, pride». Vidiš, ljubi moj, to pa ne drži. Saj si zgoraj rekel, da «ima človek prosto voljo». Lahko kdo čuti poklic, pa slednjič vendorle duhovnik ne postane, ker — noče. In to se zgodi ne tako redkokrat. Z doma pride fant pobožen, veren, pošten, z namenom, da bo za duhovnika študiral. Razuzdani tovariši pa ga zapeljejo na slaba pota, fant začne lahkomiselnico živeti, opuščati krščanske dolžnosti, zgubljati vero in spoštovanje do vsega, ker je v zvezi s cerkvijo..... tak je prvotni poklic izgubil.

Vidiš, ljubi pisec, ti o duhovniškem poklicu nimaš jasnih pojmov. Misliš, da kdor ima za kako reč poklic, da ga Bog tja pritira kakor biričata. Pa si v isti senci trdil nekaj o prosti volji. S poklicem Bog vabi in nagiblje, sili pa ne. Odločiti mora človek sam. Človek pa ne odločuje kakor angel, temveč je njegova prosta volja izpostavljena vsakovrstnim vplivom. Tako je tudi pri duhovniškem poklicu. Pobožna mati, skrben krščanski oče, skrben dušni pastir, dober učitelj, bogoljubni prijatelji, krščansko društvo, vse to vpliva na fantovo odločitev, kadar izjavlji: grem za duhovnika. Če pa so vplivi nasprotni, dozori v fantu nasproten sklep. Zdaj boš tudi razumel, zakaj je nadškof postavil posebno šolo in zavod, da se v njem goji duhovniški poklic. V liberalnih edinjavaških društvenih pa se študentom duhovski poklic ubija z oznanjevanjem verske brezbriznosti, z branjem potverskih kujig, nemoralnih romanov, z običajnim norčevanjem iz duhovnikov in celo verskih skrivnosti.

Ti pa v svoji preprostosti pišeš:

3. «To je pa že preneumno, če se očeta romanjanje duhovnov edinjavašem».

Naše trditve v članku «Ljudstvu v pouk» so bile dobro premišljene in odtehtane. Mi vemo iz skušnje, da edinjavaško mislenje ubija duhovniške poklice, in edinjavaško mislenje se goji v liberalnih dijaških društvenih. Na spretencu se edinjavaško mislenje vceplja z liberalnimi listi. Žalostno priložnost smo imeli nedavno obsoditi n. pr. mesečnik «Naš glas» radi neke skrajno pohujšljive povesti. Sicer pa je to tvoje pismo tudi zgovoren dokaz, kako se neopaženo človek navzame liberalnega duha.

K duhovništvu jih je le malo poklicanih, toda h katoliški veri smo poklicani vsi. Pri liberalnih študentih, pa žal opeša ne le morebitni duhovniški poklic, ampak vera sama. Poslušaj resničen zgled: Nekaj let je tega. V znano

vseučiliško mesto v Italiji pride prvič mlađi fantič, Slovenec iz Julijske dežele, ki je dovršil srednje šole. Z obražu mu sije nedolžnost in poštenje. Približa se mu preizkušen starejši dijak, član katoliškega dijaškega društva, ter ga skuša pridobiti za svoje ideje. To vidi liberalni dijaki. Neizkušenega mladeniča povabijo v svojo družbo, peljejo ga v gostilno, potem pa pod vplivom alkohola ga spravijo v hišo nesramnosti... Če nekaj dni reče liberalci katoliškemu agitatorju: «No zdaj pa tistega fanta lahko loviš, če hočeš. Nikdar več ne bo vaš!»

4. Še ena liberalna.

Ta je pa zelo pristna edinjavaške marka. Pisec brezimnega pisma meni, da je pomanjkanja duhovnikov krivo največ to, da se ženiti ne smejo. Vidite: kriva je katoliška cerkev sama s svojo tako postavo, nasprotniki vere so pa nedolžni.

Zdaj mi pa to razloži, ljubi moj, kako pa pride, da je dovolj duhovnikov na Štajerskem in na Kranjskem? Ali se morda tamkaj smejo ženiti? Ne. Pač pa na Štajerskem in Kranjskem edinjavaštvu nima tiste moči in tistega razsežnega vpliva kakor pri nas. Tam se duhovski poklic lažje varje in goji, manj ima priliznjih in hinavskih in tudi manj oči-

tih nasprotnikov. Zato pa tam ni takega pomanjkanja dušnih pastirjev kakor po teh krajih, kjer je že pedeset let «Edinstvo» za berilo in evangeli.

Naše sovrašto proti edinjavaškemu liberalizmu ni slepa strast, ampak premišljena skrb za najvišje dobrine naroda. Tako je sovrašil slavni Mahnič, tako je sovrašil veliki dr. Krek. Ne oseb, ampak napačne ideje in škodljivi sistem je treba preganjati.

5. «Več napravi slabega en straten klerikalec, kakor en zmeren liberalec».

To si dobesedno pobral iz besedišča liberalnih listov. Ko pritiraš liberalca v kot in se ne zna več braniti, pa takole blekne. Liberalcu je vedno liberalizem ideal dobrote, a katoliška doslednost in borbenost jim velja za fanatizem, pred katerim se hinavsko križajo. «Zmeren» liberalci jim je tisti, ki v miru in slogi seje liberalno seme, kdor ga pa kreće po roki, je «straten» klerikalec.

Na Mahniča, Kreka, Lampeta in druge javne delavce za slovenski napredok, so tudi leteli očitki, da so strastni in škodljivi, vendar smo raje v taki slavni družbi izpostavljeni očitkom, kakor pa da bi se senčili v milosti liberalnih avokatov. Prihodnjost bo nam dala prav.

Kaj nam z dežele pišejo

Iz DOLINE.

Bilo je prejšnji torek, 2. avgusta ob 11/2 popoldne, ko je naenkrat začelo biti plat zvona, znamenje ognja. Gorelo je posestnik Jakobu Samcu na št. 196. Naenkrat je bila vsa vas po koncu in vsi so pritekli gasiti. Vnel se je hlev in senik. Bila je velika nevarnost za bližnje hiše, sreča, da ni bilo vetrov. Ženske so pridno donašale vodo, moški pa so bili na strehah in so presekali tramovje, tako da so rešili 2 tretjini hiše. V hlevu je bila krava s teletom, ki so ju skoraj zadušene od dima izvlekli in zaklali. Največja nesreča pa je bila, da je zgorel 4 letni otrok Ignacij. Vsega sežganega so ga izvlekli iz ognja. Pohvaliti treba posebno našega g. brigadirja, ki je z nevarnostjo lastnega življenja pomagal pri gašenju in vklazil zazidati neka vrata, da se ni ogenj razširil na ostalo poslopje. Če eno uro potem so prišli tržaški gasilci, ki so ogenj popolnoma zadušili.

Kako je nastal ogenj? Domača gospodinja se je napravljala, da pomolze kralje. Šla je za en hip k sosedu, da si da izdreti trn iz prsta in je pustila na dvojniču 4 letnega Ignacija in 6 letnega Justa, ki sta mlatila fižol. Medtem, ko je mati bila odsotna, sta zlezla na senik; in ko se je gospodinja vrnila, je že gorelo.

Pogorelec je bil zavarovan, a le za nizko svoto, in trpi občutno škodo. A usmiljeni ljude mu bodo gotovo priskovali na pomoč.

Ob tej priložnosti se je zopet video, kako potrebna bi nam bila ročna briz-

galna, ko vode nam ne manjka. Ljudje, zganite se, in nabavite si tako brizgalno, ki je bolj potrebna nego žganjekuha ali kaj sličnega.

Dne 6. avgusta zvečer je umrl v tržaški bolnišnici tisti 28 letni mladenič Anton Sancin iz Doline, ki ga je obstreli vojaška straža na letališču v Žavljah na potu v tovarno dne 23. julija zvečer, ko je divjal silen vihar. Bil je preveč prestreljen, da bi bil mogel okrevati. Kakor je pokojni sam povedal pisec teh vrstic, se je on straži oglasil in tudi povedal, da se hoče zavarovati pred viharjem v hangarju. A straža mu je ukazala, naj se ne gane, stopila nekaj korakov nazaj in pričela streljati vanj, dokler se ni zgrudil ves okrvavljen na tla. Stražo so zaprli; a kdo bo plačal stroške?

V torek, 9. avgusta zvečer, so ga prepeljali v Dolino, kjer so mu delavci tovariši napravili lep pogreb z godbo in mu je g. župnik govoril ob odprttem grobu v slovo.

ŠTANJEL.

V nedeljo 14. t. m. priredi Bralno in peskoški društvo Štanjel veselico v Štanjelu. Začetek točno ob 3. Spored: 1. Edoardo e la sua cameriera, burka. 2. Planinska roža, pesem. 3. Vino in voda, kuplet. 4. Golgota, drama v 3 dejanjih. Med odmori in po veselicu svira godba z Prvačine. Lepaki se ne bodo nabijali. Prireditve se vrši na prostem v Grajski pristavi ob vsakem vremenu. Iz Trsta in Gorice ugodne železniške zvezze.

Odbor.

PODLISTEK.

Šmarje pri Sežani.

(Konec)

V odprttem zvoniku (teru) vise trije zvonovi; veliki zvon je zgodovinski. V njem je baje tri polovnike srebrnih evanđelik, katere je baje v ta namen darovala neka pobožna grofinja. Ustno izročilo trdi, da sta ta zvon pripeljali iz ljubljanske livarne dve krovici in sicer sami brez voznika, ker se je ta na potu zamudil. Škoda, da je ta zvon sedaj precej poškodovan, da nima več prvotnega glasu. Gorenja zvona sta nova. Pripeljali so ju iz tržaške zvonarne dne 9. septembra 1922. Prejšnja sta bila delana 1. 1885. v Ljubljani, a sta bila rekvirirana 1. 1915. z dvema sežanskima vred.

Kakor se vidi po unanosti, je bila cerkev večkrat predelana. Nekdaj je bilo očrog tudi pokopališče, kamor so nosili, oziroma vozili pokopavati svoje mrlje tudi iz daljnih krajev, celo Pivke in Brkinov! Ob času kolere leta 1852. so to pokopališče opustili ter napravili novo ob občinski poti, ki vodi iz Šmarj v Dane. Ob pokopališčem zidu so dobili

Šmarci prd več leti zakopanega precej starinskega denarja.

Poleg cerkve ob deželnih cesti dvinguja svoji košati kroni proti nebu dve mogočni lipi — nekdaj so bile tri — Govori se da sta stari 1500 do 2000 let. Nižja lipa — «Zora» imenovana — je popolnoma votla; druga — «Večernica» pa je masivna. Pod temi lipami so imeli nekdaj Šmarci svoje veselice ali takozvane šagre, o katerih bom pozneje bolj obširno povedal.

II.

Pred kakimi šestdesetimi leti so nosili Šmarci, kakor tudi drugi Kraševci, še narodno nošo. Možki so nosili temne kučme, obšite s kožuhovino in z rudečim cofom, imeli, so sive jopiče in kratke blače, ki so mahljale brez gumbov pod kolenom in izpod katerih so se videle rdeče ali višnjeve nogavice. Obuti so bili v visoke, debele in podkovane škornje. Če so šli od doma so se obrožili z debelo gorjačo.

Bolj slikovita je bila ženska noša. One so nosile moderc, dolgo krilo raznih barv, ki se je pritrjevalo s štiri prste širokim barvastim suknem ali platnem pasom, nad katerim je bil pri praz-

nici obleki še kovinast, večkrat srebrni ali meden pas (oklepalec), in bel trdo zlikan ter lepo nabran «ošpetelj». Vrat in nedra je pokrivala pisana svilena ruta. Na glavi so nosile ženske platneno pečo, pozneje avbo z okroglim oglajjem in bogato vezenino nad čelom. Take avbe so bile za velike praznike; male avbe brez zglavlja in priprosteje napravljene pa za delavnike.

Ošpeteljni, peče in avbe so bile vezenne brez tujih vzorcev in načrtov. Še sedaj pripovedujejo šmarske babice, kako so se ukvarjale s to vezavo. Napravile so košarico s evetjem, srček, zraven klas, vejico, polžka in t. d.

Današnje dni je šla seveda ta noša rakenom živžgat! Današnja mladina se je poprijela gospodskih mod in prismodarij, ker meni, da je to bolj lepo in moderno. Le še kaka stara mamica ali dedek hrani svojo narodno nošo — za smrt!

Tudi hiše in gospodarska poslopja so bila drugačna, kakor dandanes; zidana so bila po starinskem vzorcu ali sloganu. S ceste si prišel čez par stopnie do hišnih vrat, katere so vodile v vežo. Ta prostor je bil navadno obokan in njega zadnji del je navadno služil za kuhinjo. V kuhinji je bilo tri pedi od tal vzdignjeno ognjišče in poleg njega krušna

peč. Iz kuhinje se je prišlo v glavno sobo ali «štibelje», v katerem je bila razvrščena starinska oprava. Najznamenitejša je bila velika prostorna škrinja, ki je bila okrašena s svetimi podobami in cveticami. Enako pobarvana in z rezbarijami okrašena je bila tudi postelj. Tudi drugo hišno opravo kakor kolvrate, preslice, žličnike, je okrasila ljudska umetnost. V nobenem štibelju se ni pogrešalo velike favorove ali hrastove bele mize, ponos hišne gospodinje! Okolni mize so bili stoli ali klopi. Nad njimi je viselo v posvečenem kotičku sv. razpolo, ob katerem so se vrstile na steklo slikane podobe. Strop ni bil ometan.

Temveč se je tramovje videlo. Tudi zunanjost hiš je imela svojo prikupljivost in lepoto. Podzidje pri hiši je bilo zidan ter navadno pobarvano ali vsaj pobeljeno, enako kameniti okviri pri vratih in oknih; zunaj na stenah so bile vdolbene majhne linice, v katerih so bile slike raznih svetnikov.

V gornjem delu hiše je bila proti solni strani obrnjena veranda, lepa izrezljana in rdeče pobarvana. Strehe so bile plitve imeli pa so velike zakajene dimnice. Večina hiš je sedaj izgubila tako obliko. Le še nekaj starih bajt, zidanih Bog ve kdaj, priča, kako je bilo nekdaj!

Pepo brez doma.

V Osapski dolini.

Vod kar me je dnu Fakuč af grauf, gren malo več po Krase. Jemo sn patent za bruset žagon. Ta moštro me ga je vzeu. Zakleu sn se, de nardin šcopero za šest mesec za ne prit nekamur. Ma so tašne, ke nej blu druga ko jet. Ana je, ke so v Osapske doline dobre ledje; čuje se kašno, ke jo ne zna vsak; jen kamr je člouk popoten vre vajen, lehko gre, me nej težnava cesta.

Pr Sv. Jevane sn biu tri dan zadružma za Šagro. Nedelo jen pondelk smo plesale jen se vozile na ringlispingle; v tork smo najele ano rejavo vetrovo jen smo nardile an žiro del mondo h Vorehe, v Pasjo vas jen vele na Črnkau, v Osp jen domu. Če ne ble jemele bušole s sabo, be ble fenile tam či na severnem tečaje. Bravo! sn zabu povet: smo jemele tude remonko s sabo; celo cesto smo no-tezale; buoga, ma jeh je prestala! Mi ne be tašnih uganjale, ma nesmo mogle ponjucat šoldo v anme dneve.

V sredo me je pregnala sila, sn mogojet noset žakle v Žavle. Slabe cajte so, koza je jalova. Ma ka maram, sn dobr fakin. V Žavleh so me pravle fakine z Ospa, de bo na tri junja pr neh Šagra. Zmirej sn hodu glet na kolendr, de kulk ga je. V nedelo tri malga srpana sn jo mahno čes hrib Sv. Jevana h Vorehe jen gor po Osapske doline. Vzeu sn ročeh jen vse strafaniče. Na Križpot sn video napravljen brjar jen tam vokule so se vidle še stopnje vod Desetga brata Ara, sn se začudo, de se tude on prdrsa v Osapsko dolino....

S Križpot sn šou direto v Osp. Veleko sn pršo h Verpče, sn video na anem zide vse sort grdg pisano. Reko sn me, de ka de tu pestijo. On je reko pej, de gad gada ne vpiči. Pole sn šo v cirku, ma so me godece zmote. Ko sn jeh čou, sn šo vele vn jeh gled. Pej so šle še prove nared v jamo. Jes pa očiret po vasi po ane vije gor, po druje dol. Vsako tolko je kašna mula pokukala skuz okenc, de sn video bandete jen rice. Oštroma pod okno nesen se upou det...

Zmatran sn prdrsa na plac Lamarmora jen pole na plac dej pompirji. Vgih godce so šle dol z Jame na plesišče. Začele so goget alarmi. Tem šipe so ble vse strice jen tetke na plesišče. Mulce jen fantiče so šle vele prvega. Jen pole je šlo tako pozno v noč. Narveč so ble veselie mulce od osem do dvanaest let, ker so ble proste ritat po plesišču.

Nedelo večer sn se prnočo pod kolo-njo zlizu generalštaha. Teta od Toneta Koščelenjetja se me je usmilla za ptičje radiča za večerjo. Drugo jetro sn začeno še tečrek rekonoscirat po Ospu. Popoldan sn se dnu na osmico h Febete. Pondelk smo ceu dan plesale, samo zvečer je biu aufbiks, samo prekratek je bin; paglavcem be se telo več jeh namazat.

Se v sredo smo plesale, ka nam mar. Nestano ruščo radiča v Mila, pej je še za an teden za frayerat... Nedelo smo se dale pr našmo ženerale po štre jen štire, pej avanti marš bataljon v Gaberco. Tude hornist je biu naprej, pej vgljih tiste nema ruga. V Gaberco je biu ripožo jen smo šle v oštarjo; špendale smo anih štirsto lir, ka nam mar. Hornist je zapozou atenti. Vstou je vičegeneral; gotovo je biu do tabet v ferjere, se ne še nanka vmo. Dav je befel, de ne sme nobena pupa jet plesat, niti fant ne. Mule so ble jezne, ke so jemele »škrato«. Ko so pasale muhe jen obade, je biu komando rikverc maširen.

O Gaberco nemam kej povet, jeh je pou moje ideje. Z Gaberco sn šou naprej po svete. Se v Socerb za Štenjake moren jet vid kašn dan, pej an druje bot.

BAZOVICA.

Prav veseli smo bili zadnjega dežja v nedelo zvečer, ki je vsaj nekoliko osvežil tako suho zemljo. Močnejšega dežja ni bilo tod že od Binkošči. Za seno in žito je bila dobra letina, krompirja pa bomo prav zaradi dolgostrajne suše malo pridelali. Ljudje so ga že pričeli kopati. Ne boljših njivah je kljub suši debel, drugod pa izgrevajo same orehe. Fižola tudi ne bo, če ne bo še kaj več dežja, tudi ne bo otave, repe in ajde. Tudi živina trpi vsled suše. Večinoma se pase po gmajni, kjer si malo ubere. Piti mora gnusno zelenkasto vodo iz blatnih kalov. Na vsakem koncu vasi je vodnjak, oba zanemarjena, v njih malo ali nič vode.

Prav bi bilo, ko bi se vaški može zgnili, iztrebili kamenje in popravili vodo-toke.

Po vasi so zbolele 4 osebe na tifusu. Prepeljali so jih v tržaško bolnišnico. Ena, mati 3 nedorasilih otrok, je umrla. Marsikaj je v naši vasi zanimivega, razveseljivega in tudi ne, o čemer bomo še poročali.

KOMEN.

Otroci Marijinega vrtca v Komnu pri-rede dne 14. in 15. t. m. ob 4 popoldne v župnišču misijonsko predstavo z bogatim svoredom. Peljali nas bodo skozi zamorsko Afriko, kjer bomo videli ples kanibalov, v Indijo h krstu prodane de-klice. Rezen dveh iger je več pesmi in deklamacij.

SOČERGA.

Olga Gregorič od Ivana ima 15 let in služi nekaj časa v Trstu pri družini Franceta Furlana pri Sv. M. Magdaleni. Predpreteklo nedeljo popoldne je stopila iz hiše in v veži je neki Benedikt Va-tovec čistil puško. Puška se je sprožila in zadela Olgo, ki so jo prepeljali v tržaško bolnišnico.

LOKEV.

S prvim avgustom se je odpravila poštna nabiralnica pri nas in se je združila z divaško. Včasih pa smo mislili, da dobimo telefon in brzjavno postajo.

DEKANI.

Te dni bomo imeli cerkveno pobožnost, tridnevničico. Dne 12. pride g. misijonar, v soboto 13. pa mons. Slavec iz Trsta. V nedeljo bodo 3 sv. maše: ob 5., ob 7 in ob 10. Drugi dan, na praznik Vnebovzetja, slavimo župniško proščenje ali opasilo. Pobožnost se bo zaključila s procesijo, v kateri bodo nosili kip sv. Frančiška.

DORNBERG.

Pri nas se je pojavila neka nalezliva bolezen, katera gre od hiše do hiše. Morda je zopet kake vrste španska influenca. Bolnik čuti močno vročino. Bo-lezen ga drži kakih 5 dni, potem pojena. Ni čuda če v ti silni vročini pride kaj takega. Da le ne bi imelo hujših posledic.

PLAVJE.

Po prizadevanju kmetijske potovalne šole v Milah se je vršil kmetijski tečaj v Strmarju, ki ga je vodil g. učitelj, in pa tečaj pri nas, ki ga je vodil naš vrl domaćin Josip Hrovatin. Te dni sta se tečaja zaključila s poskušnjo. Najboljši gojenci so dobili knjige in cepilne nože, jeseni dobijo še po nekaj sadik.

AVBER.

Tujski promet pri nas je letos nekako zrasel. Naš gostilničar g. Maks Ukmar je dozidal nekaj sob ter teraso za sončne kopeli. Vse je oddal v najem, tako da so se morali nekateri letovičarji umakniti v zasebna stanovanja. Trgovec g. Mihail Klavora ima na razpolago še scbo in sobico. Ker je Avber skoro 400 m nad morjem, ter ima prelep razgled po vsem Krasu in ima vrhu vsega tudi nekaj gozda, je prav prijetno letno bivališče. Škoda le, da trpimo letos po vsem krasu zaradi suše, ki ni le za kmela škodljiva, ampak tudi za letovnike ne-prijetna.

Svetega Jakoba smo obhajali brez plesa, kar je našim fantom le v čast, kajor je tudi v čast našim gostilničarjem, da se ne zavzemajo za plesne prireditve, ki so v vsakem oziru ljudstvu na kvar.

OPATIJA-VOLOSKO.

Trgovska zveza in Trgovska zbornica reške pokrajine sta pred kratkim proučevali stanje naših kopališč. Stanje je precej slabo; vzrok je znan: tujcev imamo malo. Zakaj? Na eni strani propaganda v škodo naših kopališč, na drugi pa nekoliko previsoke cene, čeprav to ne velja absolutno, kajti cene na pr. v bližnji Cirkvenici niso nič nižje, še više so. Malinska in podobni kraji res nudijo nižje cene, a tujec nima nikjer takde udobnosti, kajor jo nudi Opatija.

Sestanek je sklenil pozvati vse hotelirje kavarnarje in druge lastnike, da se dogovorno znatno znižajo cene, tako da bomo pri nas v vsakem oziru konkurenčni. Če ne pojde zlepa, bo treba pa z ukazom. — O uspehih teh sklepov se bo dal soditi še čez mesec dni.

ŠTJAK.

Pod prejšnjimi župani so prišli v vas miličniki in so dogovorno zasedli našo duhovniško hišo. Seveda nam škofija ni mogla poslati duhovnika, dokler je bila hiša zasedena. Ko smo videli, da gre javna vzgoja rakovo pot, smo se vzdignili, in naredili na prefekturo prošnjo, naj bi miličniki zapustili farovž, ker le v tem slučaju dobimo duhovnika. Gospod prefekt je odobraval našo prošnjo ter se imamo njegovemu posredovanju zahvaliti, da so miličniki izpraznili farovž. Ker niso dobili tu nikjer stanovanja, so se naselili v Avberu. Minila sta dva meseca, in še vedno smo brez duhovnika. Dva gospoda sta si farovž ogledovala, a

nihče noč k nam, ker je občinska pi-sarna še vedno v župnišču; tudi je treba celotno hišo v notranjosti nekoliko počistiti. Prosimo g. potešata, naj bi urenil, kar je nogoče, da bo čimprej farovž prost in da bomo mogli dobiti dušnega pastirja, ki ga naša občina s 1400 dušami pač nujno potrebuje.

OPĆINE.

Leta 1914. je bila sklenjena pogodba med tržaškim županstvom in lastniki hotela pri obelisku. S pogodbo je občina izročila večji kos zemljišča hotelskim lastnikom s tem pogojem, da bodo postavili moderen velik in lep hotel. Ker se to ni zgodilo in še vedno stoji stari hotel, začelo se je javnosti razpravljati, naj se kaj naredi, ali pa naj občina vzame nazaj zemljišče, katero je bila odstopila v določeni namen. Bomo videli, če se bo kaj zganilo.

GOLAC.

Kakor sploh po Istri, tako je tudi pri nas občutna suša. Kako ne? Kdor vidi naše selo, vsak lahko spozna, da na tem kamnitem svetu mora dež obilo namakati, drugače gorje! Tako bo letos predelka malo. Najbolj pa je hudo pomanjkanje vode za ljudi in živilo. Nekaj hiš ima vodnjake, seveda jih drže gospodarji skrbno zaklenjene, drugi pa morajo v oddaljene Loče po vodo ali še dalj, le kateri je tako srečen, da jo dobi v uro oddaljenem Obrovu. Tega ne bi bilo treba, ker še pred vojno smo začeli delati velik vodnjak, kjer bi bilo vode dosti za vse; ko je vojska pričela smo-pustili že obokan in cementiran vodnjak v miru in tako stoji že 13 let. Kdo je krv, da ga ta čas, nismo mogli dokončati? Pred kratkim smo kupili križ za na pokopališče, ker stari je bil razpadel. Seveda smo križ plačali skupaj s Poljanci. In kaj so si izmisli brihtne glave? Zakaj nismo tistega denarja raje porabili za vodnjak mesto za križ, saj brez križa smo lahko, brez vode pa ne. Kje pa ste bile ve študirane glave 13 let, da niste znale za potrebo vodnjaka? Lahko bi imeli na Golcu to in ono, saj so vse nedelje gostilne polne in se piše in pleše čez vsako mero, da naša mladina propada dušno in telesno in gre naše gospodarstvo naglo »po vragu«. Mnogokaj se dogaja pri nas, a raje molčim.

Še nekaj o vodi. Šola ima vodnjak, katerega se poslužuje tudi naš g. župnik, ker župnišče nima vodnjaka. Ker učitevje sedaj ni tu, je rabil vodo župnik in je dal še nekaterim, ki so jo prosili. To pa ni bilo drugim všeč, češ, če dobi oni, zakaj ne tudi jaz in tako je celo selo naskočilo šolski vodnjak — brez ozira na g. župnika — in vodnjak je bil v par urah prazen, a ženske bi se bili kmalo podušile in v vodnjak popadale, tako so se ruvale za tistih par vrčev vode. Čas je že, da se naša občina v Matariji malo pobriga za naš komun in napravi enkrat za vselej red.

DIVAČA.

Okolica Divače krije v svojem osrčju mnogo podzemeljskih krasot. Pol ure peš poti iz Divače naletiš na slikovito Skocijansko jamo, ob lokavski cesti pa sniva med grmovjem Divaška jama, ki so jo pod bivšo vladavino uradno zvali cesarjevič Rudolfa jamo; sedaj je last italijanskega planinskega društva in uradno sliši na ime »Grotta Principe Umberto« dočim ji ljudstvo pravi Divaška jama; 20 minut je od Divače. To jamo je odkril ne kak profesor učenjak, ampak preprost mož Gregor Žiberna, ki stanuje v Divači, združuje več poklicev, a je po vsem Krasu znan pod imenom Tentava. Tentava je največji stikavec kraških jam, bil je vodnik rajnega profesorja drja Moserja, ki je spisal znamenito knjigo »Der Karst und seine Höhlen«. Tentava poznajo vsemi jamoslovci, tudi avstrijski, nemški in celo francoski. Baje je njegovo ime ovekovečeno v neki francoski knjigi.

Divaška jama »Principe Umberto« leži na gmajni, skrita med grmovjem. Do njenega vhoda pelje zidan, kačasta staza, ki postaja vedno bolj hladna, čimbor se bližamo jamskim vratom.

Na svoji zunanjji strani kaže jama pošastno žrelo, ki pa je zdaj zastran varnosti prepleteno z bodečo žico. Skoz to okno se je tudi Tentava spustil v vratolomno globočino, ko je odkrival jamo.

Divaška jama ne slovi tako daleč kakor njeni posestrimi, škocijanska in postonjska, a je vendar zelo lepa in privlačna, dasi manj razkošna. Tudi dovolj obširna je. Če tedaj zaide (izraz je točen); jama bo namreč zapadla sčasoma popolni pozabi če ji ne bo posvečalo planinsko društvo več skrbi) samotni izletnik med to goščevje in potrka na jamska vrata, se mu na stežaj odpre, nov, doslej nepoznan svet in on strmi in gleda v to čudovitno delavnico narave, ki jo preveva duh božji! Stalagmiti so tu združeni v bratskem objemu s stalaktiti, slede »pekel«, »vice«, »nebesa«, »Kalvarija«, »Tabernakelj«, »orgle«, »cedre«, »Sotorix« in... »grazbiti«, »zvon«, vse v podobah prekrasnih kapnikov, ki

so se nekdaj tolkokrat kopali v prelestnem morju tisočerih in tisočer lučic. A sedaj vsega tega ni več, ostali so le še spomini.

TOMAJŠČINA.

Konec julija smo imeli dva cerkvena shoda, v Koprivi in Avberu, ko smo praznovali sv. Elij in sv. Jakoba. Kot zelo pohvalno moramo omeniti, da letos v Koprivi niso imeli plesa, v Avberu pa ga že več let ni bilo. Mladina je bolj pametna, kot so bili stari. Dočim gremo v tem oziru v Koprivi in Avberu gor, gremo v Šepuljah dol. Po veliki noči smo imeli kar dva nora plesa. Dobro bi bilo voditi register o tistih, ki toliko silijo v plesu, ko nas vse oboliščine od njega odvračajo.

AJOVŠČINA.

V nedeljo 17. julija se je vršila otvoritev strokovnega tečaja za mizarje, v katerega se je vpisalo okrog 20 oseb iz Ajdovščine in okolice.

OBROV.

Ali mar ne veste, da bomo imeli 15. avgusta shod? Seveda brez plesa bo težko šlo, ker ne gre nobeno leto. Pa če je že tako, naj bi se vsaj dekleta malo bolj spodbudno obnašala. Bojimo se, da pride Deseti brat na shod in če bodo dekleta kaj, prisvojene v oblike ali vedenju, ali pa pomalane kakor lipovi svetniki z raznimi firneži, bo potlej okrog raznesel in spravil našo vas ljudem v zobe. Povedal bom tudi, kdo na ples ne spada. To so najprej družinske matere in gospodinje. Mi jih želimo spoštovati, zato jih ne maramo videti na kraju lahkomiselnosti. Drugi pa so otroci; starši, držite jih doma z vso ostrostjo; pametni ljudje vse, zapodite otroke proč od gostilne in plesišča! Matere, zahtevajte od svojih hčera, da pridejo o pravem času domu. Ve boste natančen odgovor dajale, kako ste svoje hčere vrgajale; zato pa tudi ve hodite z njimi natančne in si nikar oči ne zavezujte. Če pa kakšna mati misli, da mora njena hči z razuzdanostjo moža loviti, bo po vsej priliki falota ujela, ki bo obema pisal spričevalo po hrbtnu. Brus bi bil, če bi se dal na greh ujeti in potlej na verigi voditi kot medved Marko. Torej pamet, matere in hčere!

RICMANJE.

Na 24. juliju je bila po starci šegi let

Gospodarstvo

Delavsko izseljevanje.

Izšle so nekatere nove določbe, katere naj dobro pomnijo tisti, ki se žele izseliti iz Italije kot delavci. Nove določbe stopijo v veljavo s 1. septembra letos. Delavski potni list bodo mogli dobiti takile:

1) državljanji, kateri ob izročitvi prošnje za potni list razpolagajo s pravilno delovno pogodbo, sklenjeno s tujim delodajalcem.

2) taki, ki so dobili pozivnico s strani svojih sorodnikov (do tretjega člena). Torej: od moža ali žene, sinov, staršev, dedov, bratov, sester, stricev po očetu ali materi).

3) Samo v izrednih slučajih dobe potni list tudi taki, ki imajo pozivnico s strani oseb, katere so z njimi v svaštvu do tretjega člena (od lastov, svakov itd.).

Pogodbe ali pozivnice morajo imeti «vizum» diplomatičnih in konzularnih oblastev s pristavljenim dovoljenjem, da sme prosilec priti v tisto državo. To velja izrecno tudi za Francijo in Belgijo. Za Kanado mora dovoljenje dati urad zunanjih zadev v Ottavi, potem pa mora biti še overovljeno od italijanskega konzula v Ottavi.

V Združene države ne delajte prošenj, ker je že za več let naprej dovoljeno število zasedeno za sorodnike že tam bivajočih. Prošnje sa sploh za sedaj ne sprejemajo.

Kdo sme odpreti „osmico“.

Po veljavnem policijskem redu ima vsak vinogradnik pravico, da sam razpeča doma pridelano vino v prodaji na drobno. Za prodajanje ni potrebno, da se prosi običajno krčmarsko dovoljenje in tudi ni treba plačati pristojne kavcije. Dovolj je, če se prijavi odčinskemu načelniku, da bo prizadeti razpečal vino. To se napravi s prošnjo napisano na kolkovanem papirju za dve liri. Priloži naj se še 3 lire v kolekih za odgovor.

V prošnji navedi, v katerih vinogradih si vino pridelal in kako veliki so. Dalje navedi, koliko vina si pridelal in koliko ga misliš razprodati na drobno. Slednjič zapiši, kje boš osmico držal (vas, hišno štev. itd). Prošnja se izroči občinskemu uradu.

Sežana. Na zadnjem sejmu je šla goved po 300-325 L kvintal žive teže; zaklana teleta 450-500 L kvintal. Konji prve vrste 400 L; 5 do 10 tedenski prašički 100-220 L.

Konkurenca. Angleška plovna družba «Cunard Line» se je baje pogodila z jugoslovansko vlado, da bo imela prednost za prevoz jugoslovenskih izseljencev. Nakladala in razkladala bi jih v Sušaku. Na ta način izgube tržaške plovne družbe zopet košček dela in zaslužka, kajti doslej je mnogo izseljencev iz Jugoslavije šlo na Trst.

Tržaški vinogradniki, ki imajo vino-grade znostraj užitinske črte, morajo do 31. avgusta prijaviti, koliko vina bodo pridelali. Obrazci za prijavo se dobe pri Glavnem užitn. uradu, Punto franco Vitt. Em. III. Prijava se napiše v dveh izvodih in se vloži ravnatom.

Travellers' Cheques v Italiji. Iz Amerike včasih prinese kdo čake, podobne dolarjem, sešite v zvezek. Kadar jih vnovči, se nanje podpiše priča uradnika; podpis mora biti enak prvemu podpisu, narejenemu tam, kjer je imetnik čake kupil. Te vrste čeki imajo pred bankovci to prednost, da ne mikajo tatov in nosijo obresti. Banca Commerciale Italiana v Milanu je zdaj vpeljala v Italiji take čake ter jim vzdela ime «Assegno Vademecum». Posamezni listi so po 250, po 500 in po 1000 lir. Zvezki se lahko nabavijo pri raznih bankah.

Kozulič, največja plovna družba v Trstu, ima delniškega kapitala četrtni milijarde. Po bilanci za 1. 1926. je imela čistega dobička 16,930.745 L. To je

razmeroma majhen dobiček in družba razdeli samo 5% dividende. — Staro brodovje ceni se v bilanci nizko na 82 milijonov, a novo, ki se gradi, pa na 150 milijonov. — Vsi rezervni fondi družbe so cenjeni na 45 milijonov. — Na borzi so delnice tekom letošnjega leta padle za 50 točk, ker je malo dobička.

Srebrni denar. Sedaj imamo nov srebrn denar po 5 in 10 lir. Pred vojsko je Italija tudi imela srebrn denar po 1, po 2 in po 5 lir. V naših krajin se le redko vidijo taki stari novci. Vendar je dobro vedeti novo postavo z dne 27. junija tega leta. Ta postava določa, da stari srebrni novci izgube veljavo letos 30. septembra. Prepovedano pa je tudi take novce zbirati v večjih množinah, le par kosov se sme obdržati za spomin v zbirki starih denarjev. Če bi kdo imel tega blaga kaj več, se mu zapleni in bo kaznovan.

Sadje in zelenjava. Cene v Trstu na debelo: česen 150 L stot; čebula 40-80; zelje v glavah 100; kumare 80-120; krompir 55-70; paradižniki 25-110; spinaca 140-180; salata 140-180; fišol v stročju 100-180, izluščen 240-260; hruške 70-450; breskve 80-450; jabolka 80-150; limone 30-35 (zaboj); slive 60-170; radič 80-440.

Naša pošta.

Utoplje. V ti obliki je dopis preveč oseben. Posamezne osebe se kritizirajo v listih le v kolikor se njih ravnanje tiče javnosti, zgolj hišne zadeve pa se ne morejo tako reševati.

Darovi za Mali list.

M. Vičič, Castiglion Fiorentino, daruje za sklad M. lista 3.— L. Ivan Šisković, Casterlago, daruje 1.40 L. Bog povrnil!

Po čem je lira?

Dne 10. avgusta si dal ali dobil:		
Za 100 dinarjev	31.80	L
» 100 čeških krov	54.15	»
» 100 franc. frankov	71.70	»
» 100 švicarskih fr.	351.85	»
» 100 nemških mark	432.—	»
» 100 avstr. šilingov	250.—	»
» 1 dolar	18.—	»
» 1 angleški funt	88.75	»

Tipografia Fratelli Mosettig — Trieste.

MALI OGLASI

DOBER SVET je zlata vreden. Proti slabosti in bolečinam v želodcu in glavi, slabemu teku in prebavi, grenkosti v grlu, zaprtju, uživajte «Gastrin». — Izkušeno sredstvo proti kašlju, prehladu, navadnim pljučnim boleznim, influenci, težkemu dihanju je *Prnsi sirup*. — Proti oslovskemu kašlju je preizkušeno sredstvo *Sirup balsamicus*. — Uspešno sredstvo proti trganju v udih in kosteh, proti bolečinam in trganju v plečih, v križu, v glavi je *Reumazan* kot tekočina, a *Liniment Lanomentol* kot magizo. — Za kožne bolezni se rabi z gotovim učinkom — *Sentjurjevo mazilo*; izvrstno za rane, ture, opreklinu, odprtine; prepreči prisad, meči in celi. — *Odlkovani laboratoriј LEKARNA PRI ODRESENIKU — Bistrica*.

ACQUA DELL' ALABARDA.

proti izpadanju las. Vsebuje kinin in je vsled tega posebno priporočljiva proti prehladu in za ojačanje korenin. Steklenica po 6 lir — se dobiva v lekarni Castellanovich, lastnik F. Bollafio, Trst, Via Giuliani 42. — V Gorici, Via Carducci 9 pri Fiegl.

GLYKOL CASTELLANOVICH.*

Izredno učinkovito brezalkoholno sredstvo proti oslabljenju živcev, spošnemu oslabljenju teka in za ženske v slučajih nerednosti v čiščenju. Cena steklenici L. 8.50. Za popolno zdravljenje 6 steklenic. Cena L. 45.50, Trst, Via dei Giuliani, 42.

VELIKA ZALOGA papirja, papirnatih vrečic. Uvoz in Izvoz na vse kraje Po ugodnih cenah. Tvrda Gastone Dolinar, Trst - Via Ugo Polonio 5.

Kje pa vi kupujete obutev?

Najboljšo čevljarnico v Trstu ima

Matija Pahor

Trst — Via Arcata 19 — Trst

LASTNA IZDELovalnica

Čevlji delani samo na roko

Tvrda znana po vseh podeželskih sejmih.

Velika izbera.

Prijazna postrežba — Zmerne cene.

Podpirajte tiste trgovce podjetnike in profesioniste, ki oglašajo v Malem listu!

Succ. Antonio Ciclitira

Lesna trgovina.

: Uvoz in izvoz: :

Skladišče lesa pod Škednjem

TRST.

300 m³ jelovih krjev

dolgh 4-13 m, premer 20-60.

100 m³ tramov

4/5-9/11, dolgh 4-10 m.

Cerova debla,

dolga 4-13 m, premer 20-50.

Hrastova debla,

dolga 4-11 m, premer 20-30.

Jelševa debla,

dolga 2-6 m, premer 20-40.

Bukovina,

sveže posekana, dolgost 2-10 m, premer 25-40.

Orehova in češnjeva debla.

ZDRAVNIK

Dr. IGOR FRANKO

absolvent dunajske klinike, ordinira odsej samo

v IL. BISTRICI
vsak dan

od 10-12 in od 15-17 h.

Jakob Bevc

urarna in zlatarna

TRST, Campo S. Giacomo št. 5

Najlepša prilika za nakup
hirmanskih daril!

Andrej Purič

TRST
Via Media št. 6

■ ■

Kovački —

mojster

IZVRŠUJE vsakovrstna stavbna dela, železne ograje in omrežja - Takojšnja izvršitev - Stedilnikl vseh vrst - Izdeluje tudi železne rolettes. Poprave spopolnitve

Kaj dosežeš

ako daš na mizo polno skledo hrane, ki družini ne diši in ki ostaja. Kupi rajši dobro hrano, ki so jo vsi veseli. Taka hrana so testenine «Pekate». Zanesljivo prave so le one v zavojih po 1/2 in 1 kg. z napisom «Pekate»

Čevljarnica FORCESSIN

odlikovana v Parizu in Genovi 1924.
z veliko premijo, diplomo in zlato svinčno

Trst — via Caprin 5 pri Sv. Jakobu — Trst

Le k Forcessinu, vse hitre,
da si obujejo noge.

On šiva trdno in močno,
pa elegantno in lepo.

Ko pa račun vam naredi,
se vam celo poceni zdi.